

#12 Bosbeheer

Beatrijs Van der Aa

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

#12

- **In vergelijking met de ons omringende landen scoort het bosbeheer in Vlaanderen middelmatig op vlak van duurzaamheid.**
- **Voor een analyse van de effectiviteit van de instrumenten van het Vlaamse bosbeleid zijn er onvoldoende gegevens beschikbaar. Na de herhaling van de bosinventaris zal een beperkte verkenning mogelijk zijn.**
- **De beperkte bosbeheerplannen zijn van toepassing op een grote oppervlakte en zijn dus een belangrijk instrument van het gebiedsgerichte natuur- en bosbeleid. Ze worden in toenemende mate multifunctioneel opgevat. De economische functie blijft belangrijk, maar er gaat geleidelijk meer aandacht naar de ecologische, de recreatieve en de schermfunctie.**
- **Door bosgroepen opgemaakte beperkte bosbeheerplannen zijn multifunctioneler en toegankelijker dan andere. Er gaat ook meer aandacht naar de ecologische functie.**
- **De doelstellingen van beperkte bosbeheerplannen binnen Speciale Beschermingszones verschillen niet wezenlijk van die buiten Speciale Beschermingszones.**

S	Houtoogst	☹☹
R	Oppervlakte bosbeheerplan	☹☹

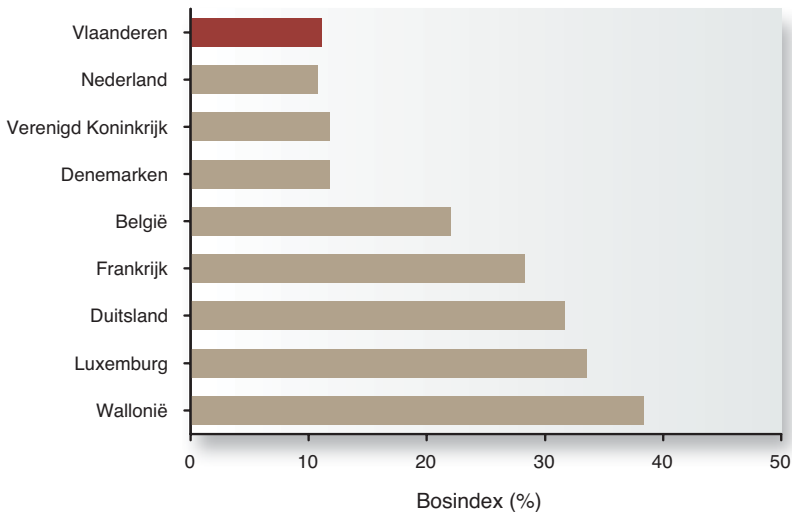
Dit hoofdstuk focust op het bosbeheer. Het bekijkt de functievervulling van het bos. Er gaat bijzondere aandacht naar een analyse van de beperkte bosbeheerplannen. Andere invloeden op de biodiversiteit in bossen komen elders in dit Natuurrapport aan bod (deel II Verstoringen).

01 Toestand

Om de toestand van het duurzame gebruik van het bos in Vlaanderen te kunnen beoordelen in een internationale context gebruiken we de FAO-indicatoren. Vaak zijn er op Vlaams niveau beter uitgewerkte indicatoren. Die zijn te vinden op de website natuurindicatoren.

1.1 Bosoppervlakte

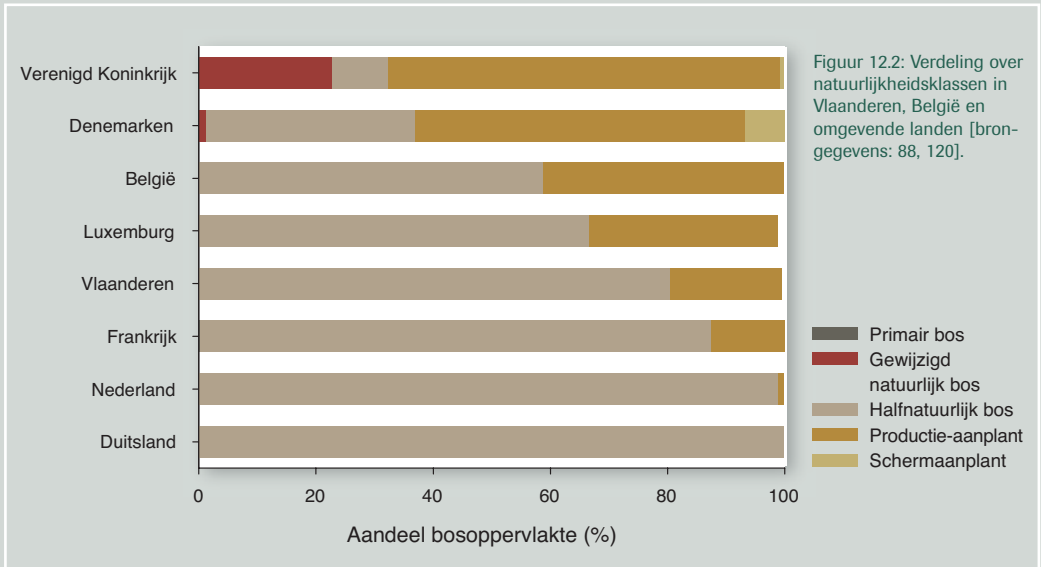
De bosoppervlakte in Vlaanderen bedraagt ongeveer 150.000 ha. In vergelijking met buurlanden is de bosindex van minder dan 11 % zeer laag (figuur 12.1). Die bosoppervlakte betekent dat er per inwoner van het Vlaamse Gewest 0,024 ha bos is.



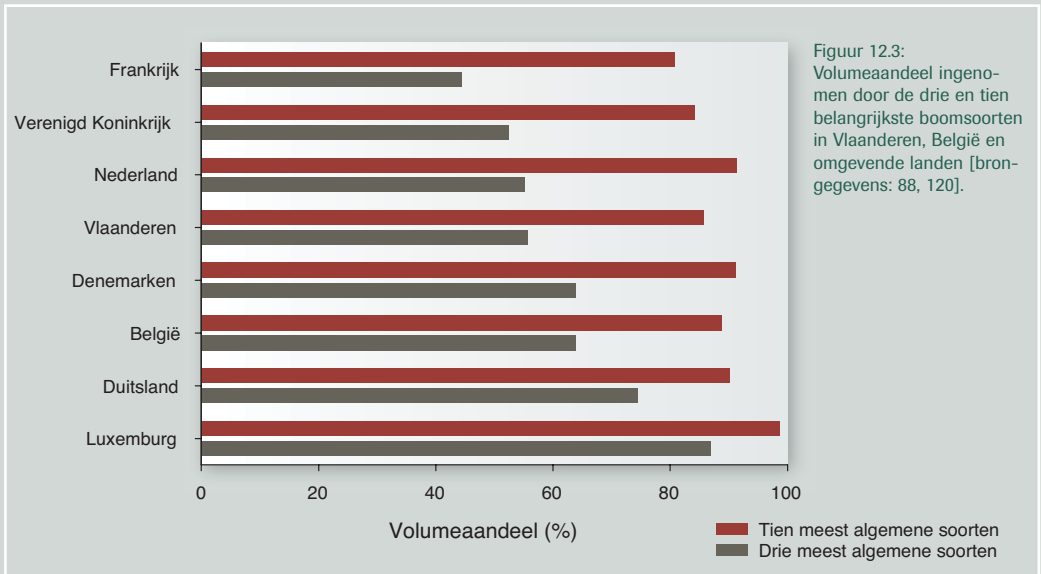
Figuur 12.1: Bosindex in Vlaanderen, Wallonië, België en omringende landen [brongegevens: 88, 120].

1.2 Natuurlijkheid van bossen

De natuurlijkheid van de bossen geeft aan in welke mate de bossen door de mens zijn beïnvloed. De FAO-natuurlijkheidsklassen maken onderscheid tussen primair bos, gewijzigd natuurlijk bos, halfnatuurlijk bos (op basis van inheemse boomsoorten, ontstaan door toedoen van de mens) en aanplantingen: productieaanplant met uitheemse soorten en schermaanplant met inheemse soorten. Zoals blijkt uit figuur 12.2 kon in 2005 80,5 % van de Vlaamse bossen beschouwd worden als dergelijke halfnatuurlijke bossen. Met 19,5 % aanplantingen van uitheemse soorten scoort Vlaanderen niet slecht in vergelijking met onze buurlanden. De beoordeling van die gegevens moet met de nodige omzichtigheid gebeuren, gezien de mogelijke verschillen in interpretatie. Zo worden in Vlaanderen alleen de aanplantingen van cultuurpopulier en Corsicaanse den volgens die definitie daadwerkelijk beschouwd als aanplantingen. Bestanden van grove den worden op die manier in Vlaanderen gerekend bij de halfnatuurlijke bossen [120].



#12



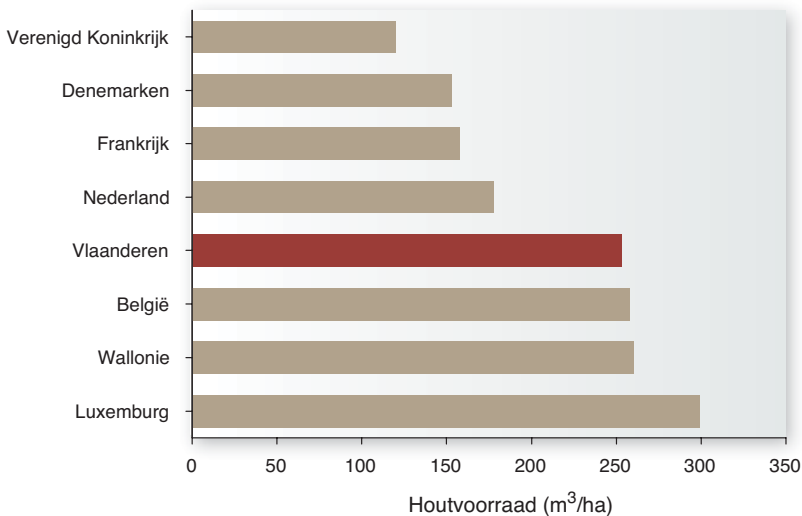
De samenstelling van de boomlaag hangt af van omgevingsfactoren, zoals bodemgesteldheid, lokale waterhuishouding en van het bosbeheer. In natuurlijke en halfnatuurlijke bossen van de gematigde streken wordt verwacht dat het aandeel dat ingenomen wordt door een beperkt aantal soorten omgekeerd evenredig is met de soortenrijkdom [88].

Figuur 12.3 toont dat de 10 meest voorkomende boomsoorten in Vlaanderen 85,7 % van het volume innemen. De 3 meest voorkomende boomsoorten nemen 55,7 % in. Voor dit criterium bevindt Vlaanderen zich in de middenmoot van de omringende landen. In Vlaanderen bestaat de top 3 van meest voorkomende boomsoorten evenwel uit 2 uitheemse (cultuurpopulier, Corsicaanse den) en 1 inheemse soort (gewone den); de top 10 bestaat voor 50 % uit uitheemse soorten.

Oude, dikke bomen en dood hout zijn essentieel voor het overleven van heel wat soorten in bosesystemen. Het aandeel dikke bomen of dood hout wordt dan ook vaak beschouwd als een belangrijke indicator om zowel biodiversiteit als duurzaam bosbeheer op te volgen. Het aandeel dood hout in Vlaamse bossen wordt geraamd op 7 m³/ha (basisgegevens [23]).

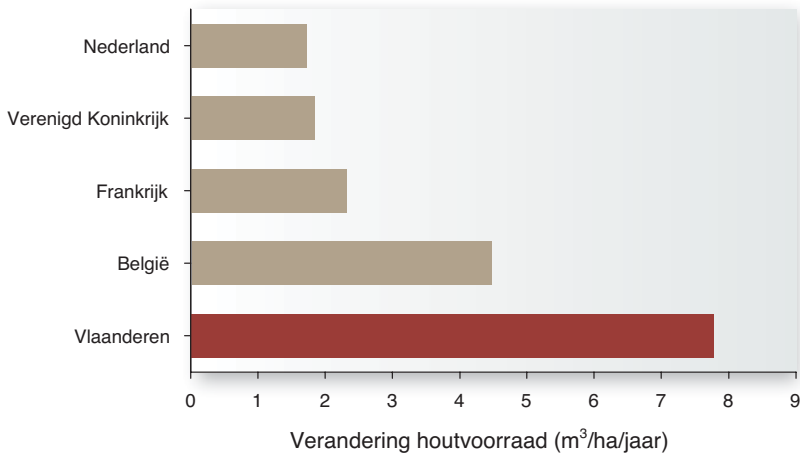
1.3 Houtvoorraad en houtoogst

Het houtvolume op stam is traditioneel een van de indicatoren die aangeeft wat de mogelijkheden voor houtproductie zijn. Deze indicator wordt beïnvloed door de houtoogst. Met 253 m³/ha is de houtvoorraad heel hoog in Vlaanderen (figuur 12.4).



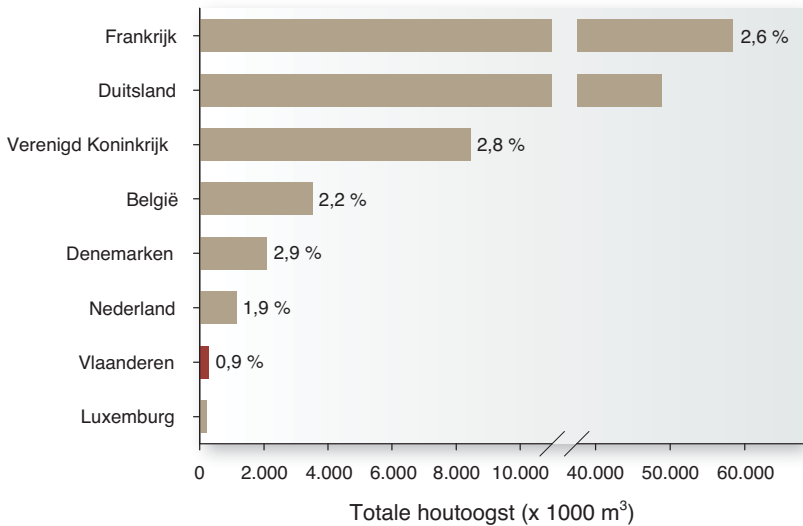
Figuur 12.4: Staande houtvoorraad in Vlaanderen, Wallonië, België en omringende landen [brongegevens: 88, 120].

Figuur 12.5:
Toename van de
staande houtvoor-
raad in
Vlaanderen, België
en omgevende
landen [brongege-
vens: 88, 120].



#12

Figuur 12.6:
Houtoogst in
Vlaanderen, België
en omgevende
landen [brongege-
vens: 88, 120].



In Europa nam het houtvolume op stam in de afgelopen jaren toe met ongeveer 1,2 m³/ha/jaar. Met een geraamde aangroei van 7,78 m³/ha/jaar [120] zit Vlaanderen hier erg hoog in vergelijking met de buurlanden (figuur 12.5). Ook hier is omzichtigheid geboden, gezien de verschillende berekeningswijzen.

Houtoogst is een parameter waar slechts fragmentarische gegevens over bestaan gebaseerd op ramin-
gen. In figuur 12.6 wordt duidelijk dat Vlaanderen volgens die ramingen slechts een zeer klein volume hout
oogst (284.000 m³), wat uiteraard samengaat met het kleine bosareaal. Ook voor de indicator die aangeeft
hoeveel procent van de beschikbare houtvoorraad geoogst wordt, scoren we zeer laag in vergelijking met
de buurlanden. Slechts 1 % van de beschikbare houtvoorraad in Vlaanderen wordt geoogst, wat mee de
hoge toename van het houtvolume op stam verklaart. Wanneer houtoogst uitgedrukt wordt in functie van
de aanwas, blijkt dat in Vlaanderen slechts 25 % van de aanwas geoogst zou worden.

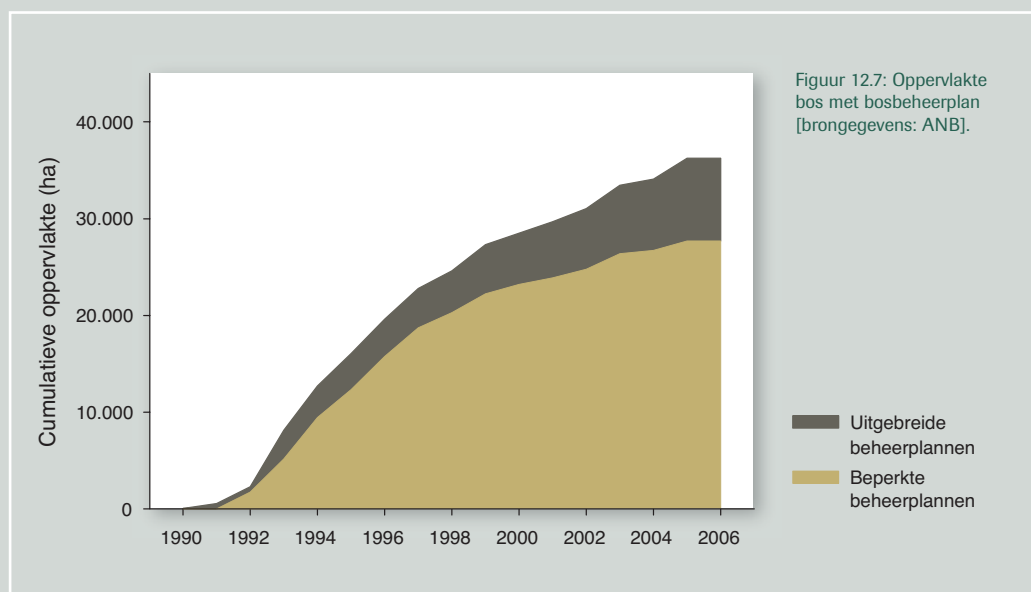
02 Beleid

Een belangrijk aspect van het bosbeleid in Vlaanderen is de multifunctionaliteit van de bossen. Bossen hebben tegelijkertijd een economische, sociaalrecreatieve, ecologische, milieubeschermdende en wetenschappelijke functie. Het bos wordt vandaag geconfronteerd met andere maatschappelijke verwachtingen dan 50 jaar geleden. Het Besluit inzake bosbeheerplannen¹ is een belangrijk instrument van het Vlaamse bosbeleid. Voor alle openbare bossen en voor privébossen groter dan 5 ha en gelegen binnen het VEN moet een uitgebreid beheerplan opgemaakt worden. Voor de overige privébossen niet in het VEN en groter dan 5 ha volstaat een beperkt beheerplan. De uitgebreide beheerplannen moeten voldoen aan de Criteria Duurzaam Bosbeheer²; dat is niet het geval voor de beperkte beheerplannen.

Een beheerplan geeft aan waar de beheerder met het bos heen wil. Het legt de ecologische, economische, sociale, educatieve, milieubeschermdende en wetenschappelijke doelstellingen voor langere tijd vast. Het instrument 'beheerplan' bestaat sinds het uitvoeringsbesluit van 1991³. Daar waar we ons in vorige NARA's beperkten tot het aangeven van de oppervlakte met een beheerplan, willen we in deze editie nagaan hoe de invulling van het instrument evolueert.

2.1 Bossen met bosbeheerplan

Eind 2006 was er in Vlaanderen 42.190 ha bos met een beheerplan, waarvan 28.232 ha met een beperkt beheerplan en 13.958 ha met een uitgebreid beheerplan (figuur 12.7).



1) Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de beheerplannen van bossen van 27 juni 2003 (BS 10 september 2003)

2) Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de criteria voor duurzaam bosbeheer voor bossen gelegen in het Vlaamse Gewest van 27 juni 2003 (BS 10 september 2003)

3) Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het vaststellen van de beheerplannen voor bossen van 4 december 1991 (BS 7 maart 1992)

2.2 Beperkte bosbeheerplannen

Een derde van de oppervlakte onder natuur- of bosbeheer bestaat uit bos met een beperkt bosbeheerplan, dat grotendeels in privébezit is (hoofdstuk 7 Overzicht en recente evoluties). Daardoor is de impact op de biodiversiteit niet te onderschatten. Om die reden wordt hier in meer detail ingegaan op de beperkte bosbeheerplannen.

Volgende analyse van een steekproef van 251 beperkte beheerplannen, met een totale oppervlakte van 4803 ha in de provincies Vlaams-Brabant, Limburg en Antwerpen geeft inzicht in de evolutie van de doelstellingen die beseigenaars zich stellen maar geeft geen informatie over realisaties op het terrein. Het staal beslaat 17 % van de bossen waarvoor een beperkt beheerplan werd opgemaakt. Deze analyse laat ook in beperkte mate toe om na te gaan of er een effect is van bosgroepen of Speciale Beschermingszones.

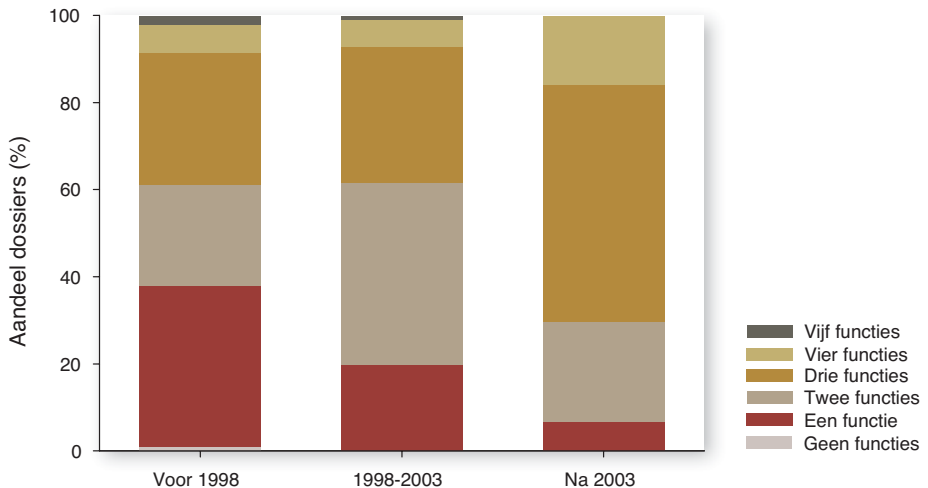
Voor de analyse werden de dossiers verdeeld in 3 periodes, gescheiden door het verschijnen van het Natuurdecreet (1997)⁴ met de invoering van de zorgplicht en het Besluit op bosbeheerplannen (2003)⁵. Voor de eerste periode werden 95 dossiers geanalyseerd, voor de tweede 112 en voor de laatste 44, telkens evenredig met het aantal dossiers dat in de betreffende periode werd goedgekeurd.

#12

Bosfuncties in de beperkte bosbeheerplannen

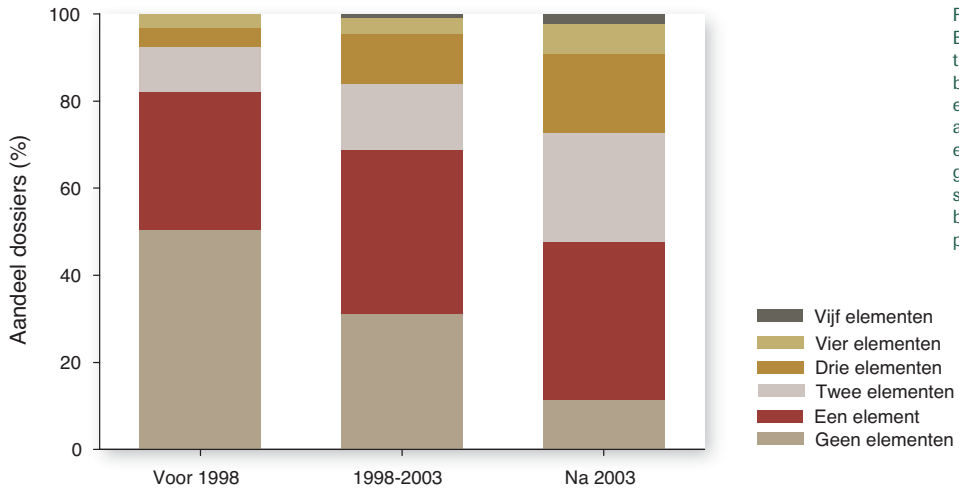
Een duurzaam en multifunctioneel bosbeheer zoekt het evenwicht tussen de verschillende functies van het bos: (ecologische, economische, sociale, educatieve, milieubeschermende en wetenschappelijke). We stellen vast dat in de eerste aanvraagperiode (voor 1998) een groot aandeel van de dossiers (37 %) monofunctioneel waren. In de laatste periode, na de besluitwijziging, is dat teruggefallen tot 7 %. Dossiers met 3 functies of meer nemen dan het grootste aandeel in (70 %).

Figuur 12.8: Evolutie van het aantal functies in de doelstellingen van de beperkte bosbeheerplannen [brongegevens uit steekproef van 251 beperkte beheerplannen].



4) Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21 oktober 1997 (BS 10/01/1998), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (BS 23/07/1999), decreet van 18 mei 1999 (BS 30/9/1999), decreet van 19 juli 2002 (BS 31/08/2002), decreet van 30 april 2004 (BS 08/06/2004), decreet van 7 mei 2004 (BS 11/06/2004), decreet van 22 april 2005 (BS 13/05/2005) en decreet van 19 mei 2006 (BS 20/06/2006)

5) Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de beheerplannen van bossen van 27 juni 2003 (BS 10 september 2003)



Figuur 12.9: Ecologische functie in de beperkte bosbeheerplannen: evolutie van het aantal vermelde elementen [bron: gegevens uit steekproef van 251 beperkte beheerplannen].

Er is een discrepantie tussen de cijfers uitgedrukt in aantal dossiers en in oppervlakte. Waar de toename in het aandeel dossiers met drie of meer functies zeer significant is (***) , biedt hetzelfde overzicht uitgedrukt in bosoppervlakte niet zo'n duidelijk beeld (figuur 12.8). Toch zien we dat het oppervlakteaandeel bossen met een beperkt beheerplan met drie of meer functies aangroeit.

In de loop der jaren veranderde het formulier voor de beperkte beheerplannen aanzienlijk. Op de meest recente formulieren worden heel wat suggesties gegeven omtrent mogelijke functievervulling van het bos. Wanneer uit onze analyse blijkt dat in recente dossiers meer functies of meer elementen van een bepaalde functie worden aangevinkt kan dat net zo goed te maken hebben met gewijzigde intenties van de beheerder als met een ander invulgedrag ten gevolge van de suggesties.

De economische functie wordt in bijna elk onderzocht dossier aangevinkt; in de laatste periode worden significant minder (***) elementen van de economische functie aangeduid. In 97 % van de onderzochte dossiers is de economische functie de houtproductiefunctie. In de laatste periode zien we het oppervlakteaandeel bossen met een beperkt beheerplan met houtproductie (mee) voor eigen verbruik stijgen, maar dat effect is niet significant.

Op de formulieren voor het beperkte beheerplan wordt 'jacht' gerangschikt onder economische functie. Jacht wordt in 69 % van de dossiers opgegeven; het gaat hier niet altijd om verpachting. In recentere dossiers wordt de jachtfunctie minder aangeduid, maar dat effect is niet significant. Andere economische functies dan houtproductie en jacht worden in 5 % van de dossiers aangegeven. Het gaat dan o.a. om opbrengst van hooi van de open plekken en om kastanjes en strooisel.

Daar waar in de eerste periode nog minder dan de helft van de beperkte beheerplannen werd ingediend met aandacht voor de ecologische functie, is dat zeer significant (***) aangegroeid tot 88 %. Dat resulteert nog niet in een groter aandeel van de oppervlakte met aandacht voor de ecologische functie (figuur 12.9).

Bij de ecologische functie wordt de mogelijkheid geboden om te kiezen voor aandacht voor één of meer van de volgende elementen: inheemse boomsoorten, open plekken in het bos, bosranden, poelen/moerassen, specifieke vegetaties, specifieke fauna-elementen, andere. Het is opvallend dat in die lijst geen mogelijkheid is om te kiezen voor meer dood hout of behoud van meer oude bomen op stam. Slechts één eigenaar gaf dat spontaan aan als doelstelling bij 'Andere'.

Meestal wordt ervoor gekozen om het aandeel inheemse boomsoorten te verhogen (zie tabel 12.2). De andere maatregelen zijn duidelijk minder succesvol. Dat kan te maken hebben met het feit dat voor bossen met een beperkt beheerplan alleen subsidie voor herbebossing wordt gegeven. De subsidie voor ecologische functie is alleen voor beheerders met uitgebreide beheerplannen volgens de criteria duurzaam bosbeheer.

Tabel 12.2: Ecologische functie: overzicht van gekozen maatregelen [brongegevens uit steekproef van 251 beperkte beheerplannen].

Maatregel	Aangeduid
Inheemse boomsoorten	55 %
Specifieke vegetatie	22 %
Fauna	12 %
Open plekken	12 %
Poel/moeras	12 %
Bosrand	4 %

#12

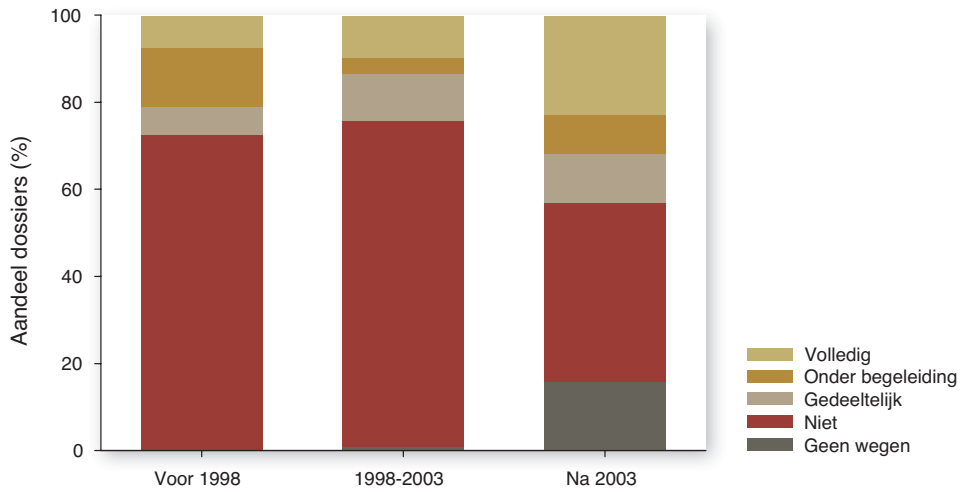
Hoewel er nog altijd veel dossiers worden opgemaakt waarbij het bos niet toegankelijk wordt, is sinds het begin van de opmaak van de beperkte beheerplannen het aandeel volledig toegankelijk bos toch significant aangegroeid (***) (figuur 12.10). Sinds de wijziging van het Bosdecreet van 18 mei 1999⁶ zijn alle bossen de facto toegankelijk voor voetgangers op de boswegen. Sinds het Subsidiebesluit van 2003 is er een wijziging van de subsidiëring voor openstelling⁷. Een eigenaar kan zijn bos nog steeds ontoegankelijk verklaren, maar dan moet dat ook expliciet aangegeven worden op het terrein. Bij de analyse van de beheerplannen zien we dat, wanneer aangegeven wordt dat een bos ontoegankelijk is, er toch meestal niet aangegeven wordt dat (on)toegankelijkheidsborden zullen worden geplaatst ... In het hoofdstuk 11 Recreatie blijkt dat de gesubsidieerde lengte ver beneden de reële lengte toegankelijke paden ligt.

Voor een toenemende oppervlakte bos geven de eigenaars aan dat het bos één of meer schermfuncties heeft. In de meeste gevallen gaat het dan om de landschappelijke functie. Andere functies worden in mindere mate aangegeven.

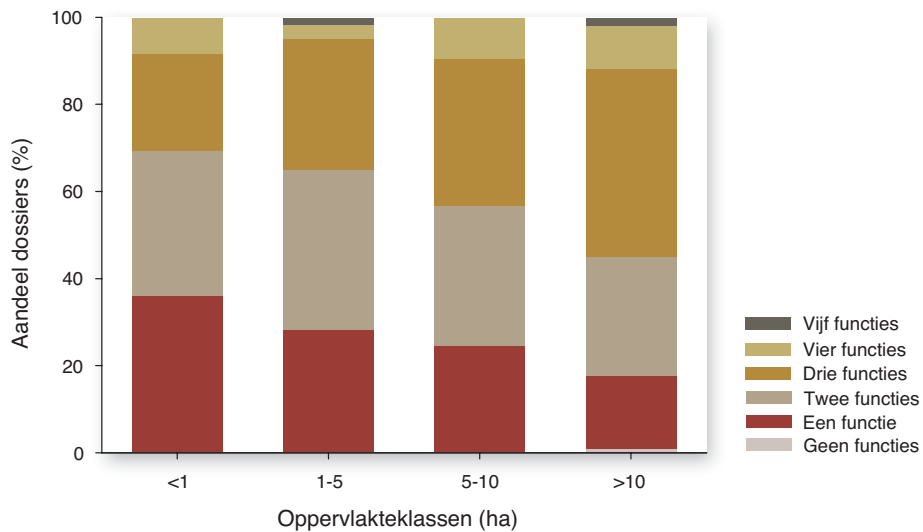
De grootte van een boscomplex heeft een invloed op de functievulling (figuur 12.11), maar dat effect is niet significant.

6) Decreet van 18 mei 1999 houdende wijziging van het bosdecreet van 13 juni 1990 (BS 23 juli 1999)

7) Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van beheerders van openbare en privébossen van 17 juni 2003 (BS 10 september 2003)



Figuur 12.10: Recreatieve functie in de beperkte bosbeheerplannen: evolutie van de toegankelijkheid [brongegevens uit steekproef van 251 beperkte beheerplannen]



Figuur 12.11: Verdeling van het aantal functies over de grootte van de bossen (n = 251) [brongegevens uit steekproef van 251 beperkte beheerplannen].

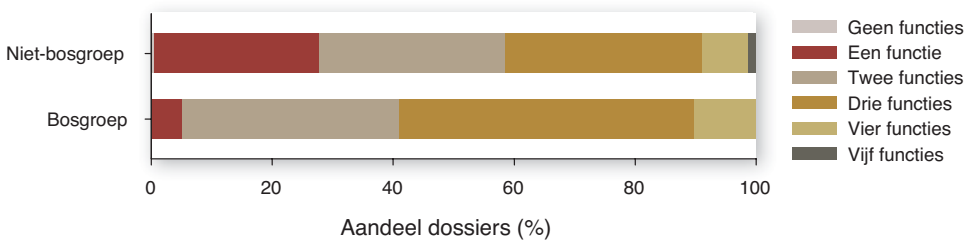
Eigenaars van kleine bossen kiezen niet alleen vaker voor een monofunctioneel beheer, binnen een bepaalde bosfunctie kiezen ze ook vaker voor slechts één element van die functie. Dat is ook wel logisch, kleinere bossen hebben sowieso minder mogelijkheden. De grootte van het bos heeft dan weer geen invloed op de keuze van de ecologische maatregelen: ongeacht de grootte is de belangrijkste maatregel het bevorderen van inheemse boomsoorten. Grotere bossen zijn ten slotte iets toegankelijker dan kleinere, wat vaak gewoon te verklaren is doordat de kans op een weg sowieso groter is in een groter bos dan in een klein.

Bosgroepen en beperkte bosbeheerplannen

Een bosgroep is een vrijwillig samenwerkingsverband tussen verschillende boseigenaars, zowel openbare als private, waarbij alle partners op gelijke voet staan met elkaar. Op 31 december 2006 waren er in Vlaanderen 5378 ha beheerplannen opgemaakt door bosgroepen. Dat is 13 % van de totale oppervlakte beheerplannen. In de onderzochte steekproef werd voor 12 % van de oppervlakte het beheerplan opgemaakt door een bosgroep. Het aandeel beheerplannen opgemaakt door een bosgroep is de laatste jaren zeer significant gestegen (***) . In de onderzochte steekproef werden 39 van de 251 ingediend door een bosgroep.

Bosgroepen dienen iets meer multifunctionele dossiers in dan niet-bosgroepen (figuur 12.12). In dossiers opgemaakt door een bosgroep komen meestal 3 of meer bosfuncties aan bod.

Figuur 12.12: Impact van bosgroepen op het aantal functies: vergelijking tussen de beheerplannen van bosgroepen en van andere [bron: gegevens uit steekproef van 251 beperkte beheerplannen].

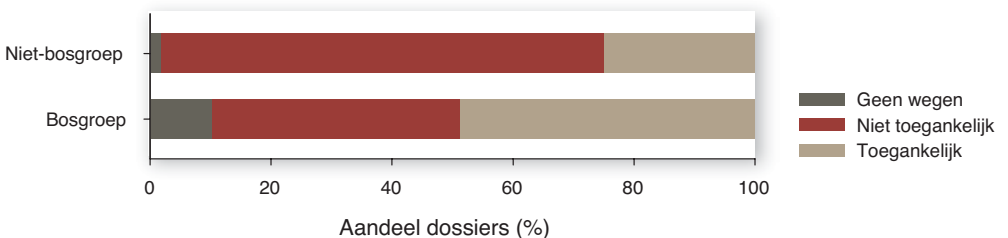


Bosgroepen en niet-bosgroepen geven in de beperkte beheerplannen ongeveer dezelfde economische functievervulling aan bossen. Meestal wordt gekozen voor 2 economische functies: houtproductie en jacht.

Bosgroepen besteden meer aandacht aan de ecologische functie, tenminste wanneer we het aantal dossiers bekijken (*). In oppervlakteverdeling is er geen verschil. In dossiers ingediend door een bosgroep wordt meer gekozen voor het bevorderen van inheemse boomsoorten, open plekken en bosrandenbeheer. Dossiers ingediend door niet-bosgroepen bevatten meer maatregelen ten voordele van fauna-elementen.

Bossen waarvan het beperkte beheerplan werd opgemaakt door een bosgroep zijn significant toegankelijker (***) dan bossen waarvan het beperkte beheerplan niet werd opgemaakt door een bosgroep (55 % versus 40 %) (figuur 12.13).

Figuur 12.13: Impact van bosgroepen op de recreatieve functie: vergelijking van de toegankelijkheid in beheerplannen van bosgroepen en van andere [brongegevens uit steekproef van 251 beperkte beheerplannen].

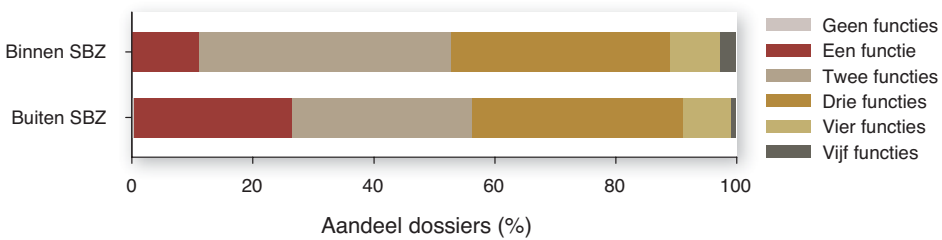


Voor het toewijzen van een schermfunctie maakt het niets uit of het dossier werd opgemaakt door een bosgroep dan wel door anderen: het is vooral de ligging die bepalend is.

Beperkte bosbeheerplannen binnen Speciale Beschermingszones

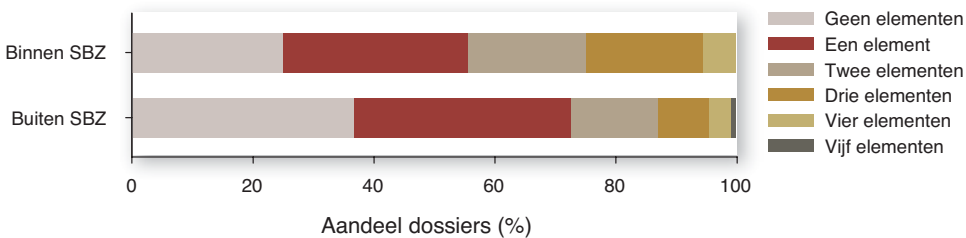
Binnen de Speciale Beschermingszones moet duurzaam bosgebruik mogelijk zijn op voorwaarde dat de handhaving en/of het herstel van habitats en soorten uit de Bijlagen van de Habitat- en Vogelrichtlijnen gewaarborgd blijft. Er moeten passende maatregelen getroffen worden om de bescherming, het herstel en de instandhouding van de habitats en soorten waarvoor die gebieden werden aangeduid te verzekeren. Vanuit die optiek verwachten we binnen Speciale Beschermingszones grotere aandacht voor de ecologische functie dan erbuiten.

We stellen vast dat ongeveer evenveel aandacht wordt besteed aan de diverse functies binnen als buiten de Speciale Beschermingszones in de steekproef (figuur 12.14).



Figuur 12.14: Impact van Speciale Beschermingszones op het aantal functies in beperkte bosbeheerplannen: vergelijking van het aantal functies binnen en buiten Speciale Beschermingszones [bron: gegevens uit steekproef van 251 beperkte beheerplannen].

We vinden zowel beperkte beheerplannen zonder ecologische functie binnen als buiten Speciale Beschermingszones. In beperkte beheerplannen voor bossen binnen Speciale Beschermingszones gaat vaker aandacht naar 2 of meer elementen van de ecologische functie (figuur 12.15). Ook de maatregelen waarvoor wordt gekozen zijn niet altijd dezelfde. Binnen Speciale Beschermingszones wordt vaker gekozen voor open plekken en specifieke maatregelen voor vegetatie of fauna (tabel 12.3).



Figuur 12.15: Impact van Speciale Beschermingszones op de ecologische functie in beperkte bosbeheerplannen: vergelijking van het aantal elementen binnen en buiten Speciale Beschermingszones [bron: gegevens uit steekproef van 251 beperkte beheerplannen].

Tabel 12.3: Impact van Speciale Beschermingszones op de ecologische functie in beperkte bosbeheerplannen: overzicht van gekozen maatregelen binnen en buiten Speciale Beschermingszones [brongegevens uit steekproef van 251 beperkte beheerplannen].

	Inheemse boomsoorten	Open plekken	Bosranden	Poelen moerassen	Specifieke Vegetatie	Fauna-elementen
Buiten Speciale Beschermingszones	57 %	10 %	4 %	12 %	18 %	8%
Speciale Beschermingszones	48 %	25 %	2 %	6 %	41 %	36 %

Bossen met een beperkt beheerplan binnen Speciale Beschermingszones zijn even toegankelijk dan bossen met een beperkt beheerplan buiten Speciale Beschermingszones. Aan bossen binnen Speciale Beschermingszones worden niet meer schermfuncties toegekend dan aan bossen buiten Speciale Beschermingszones. Binnen Speciale Beschermingszones wordt niet alleen meer een landschappelijke functie toegekend, maar ook opvallend meer een functie bodembescherming en minder geluid en waterwinning.

#12

03 Kennis

De cijfers uit de internationale vergelijkingen zijn meestal gebaseerd op trendvoorspellingen en niet op gemeten cijfers. Vlaanderen heeft nood aan een permanente bosinventaris. Om een degelijke evaluatie van het beleid te kunnen uitvoeren zijn immers cijfers nodig over o.a. bosoppervlakte, samenstelling, houtaanwas en -oogst, en waardering van niet-productiefuncties zoals schermfunctie en recreatiefunctie. Voor vele socio-economische, milieubeschermende, ecologische en vitaliteitsparameters volstaan de resultaten uit de eerste bosinventarisatie niet om de statistieken in te vullen. Enerzijds omdat de invulling van die parameters niet tot de reikwijdte van het instrument behoort (in het bijzonder de socio-economische parameters), maar anderzijds ook omdat de Vlaamse bosinventarisatie nog te weinig afgestemd is op de internationale statistieken. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de tweede bosinventaris.

Voor een analyse van de effectiviteit van de instrumenten van het Vlaamse bosbeleid zoals gevraagd in het Regeerakkoord 2004 zijn er onvoldoende gegevens beschikbaar. Noch wordt de toestand opgevolgd, noch zijn de doelstellingen duidelijk gekwantificeerd. Na de herhaling van de bosinventaris zal een beperkte verkenning van de evolutie van de toestand mogelijk zijn. Het zal hoe dan ook moeilijk blijven om effecten na te gaan van beleidsinstrumenten op indicatoren als houtvolume, samenstelling of houtkwaliteit.

In dit NARA moesten we ons beperken tot een analyse van de intenties van de bosbeheerders in beperkte bosbeheerplannen. Pas na een analyse van terreingegevens kan iets worden gezegd over de effectiviteit. Die gegevens worden evenwel niet systematisch verzameld. Dat is evenmin het geval voor de uitgebreide beheerplannen

Met medewerking van:

Bart Van der Aa - Agentschap voor Natuur en Bos, Vlaams-Brabant

Griet Beckers - Agentschap voor Natuur en Bos, Limburg

Linda Meiresonne - Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Cyreen Knockaerts - Agentschap voor Natuur en Bos, Antwerpen

Lectoren

Tom Anthonis - Landelijk Vlaanderen vzw

Jim Casaer - Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Carl De Schepper - Agentschap voor Natuur en Bos

Rik De Vreese - Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw

Maximilien Fontaine - Katholieke Universiteit Leuven, departement Landbeheer

Lise Hendrick - Provincie Limburg

Bart Muys - Katholieke Universiteit Leuven, departement Landbeheer

Peter Van Gossum - Universiteit Gent, vakgroep Bos- en Waterbeheer

Gudrun Van Langenhove - Vlaamse Hoge Bosraad

Pieter Van Vooren - Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

An Vanden Broeck - Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Kris Verheyen - Universiteit Gent, vakgroep Bos- en Waterbeheer